ACTUALITATEA POLI

SIGHET / Orașul-pilot al gulagului românesc

MEMORIA ȘI ISTORIA

La Sighetu Marmației a început manifestarea intitulată „Inchisoarea de la Sighet — Memorial istorico-politic". Timp de 3 zile între 21 și 23 mai a.c., se desfășoară în orașul-pilot al gulagului românesc simpozioanele „De la adevărul istoric la judecata istoriei sau Cum a fost posibil ?" și „Mărturii istorico-documentare și literar artistice", vernisajul unei expoziții documentare organizate în clădirea Inchisorii, pelerinajul la cimitirul săracilor și sfințirea locului viitoarei case muzeu a martirilor, inaugurarea casei muzeu „Lazăr de Giulești", recitalul de poezie a inchisorii susținut de Tudor Gheorghe, prezentarea unor episoade din „Memorialul durerii" precum și a altor filme documentare. Organizatorii sunt : Inspectoratul pentru cultură al jud Maramureș, Alianța Civică și Primăria municipiului Sighetu Marmației, în colaborare cu A.F.D.P.R. și Fundația „Memoria", cu sprijinul Prefecturii jud. Maramureș. Prezintă comunicări, între alții : Doina Cornea, Banu Rădulescu, Vintilă Brătianu, Ioana Rădulescu, Mircea Brătianu (text trimis prin fax), Victor Carp Pica. Menționăm comunicarea de ieri a d-lui François Despres, tânăr cercetător francez care pregătește, la Cluj, o lucrare despre viața politică în România, azi.

Sunt prezenți : foști deținuți politici, reprezentanți ai partidelor politice și ai Societății civile, oameni de cultură, ziariști. Manifestarea a debutat printr-o întâlnire a participanților cu dl. primar Gheorghe Filipciuc.

Reamintim că închisoarea de la Sighet a fost „inaugurată" în 1898, devenind la 22 august 1948, și rămânând până în 1956, locul de detenție și moarte al unora dintre cei mai importanți oameni politici și al unor personalități religioase marcante ale României dinainte de ocupația comunistă : Iuliu Maniu, C.I.C. Brătianu, Gh.I.I.C. Brătianu, Const. Argetoianu, Sever Bocu, Mihail Manoilescu, episcopul Valeriu Traian Frențiu, Gh. Tașcă, Aurel Vlad și mulți alții, ca să nu mai vorbim de cei care au fost transferați — încă fiind în viață, dar nu pentru mult timp — în celelalte sedii ale infernului gulagului românesc : Const. Angelescu, Const. Bebe Brătianu, N. Carandino, Camil Demetrescu, Ion Gigurtu, Const. C. Giurescu, Pantelimon Halippa, Emil Hațeganu, Ilie Lazăr, Ion Lupaș, Simion Mehedinți. Ion Mihalache s.a.

De menționat că închisoarea a fost deschisă în varianta ei politică. de „Lotul Vișovan" al tinerilor maramureșeni, dintre care numai supravietuitorii de până în prezent insumau 1 079 de ani de condamnare. Se spune că primul lot de oameni politici internați la Sighet n-au știut unde se află, localitatea a fost identificată de Ilie Lazăr, lider al tineretului țărănist maramureșan, după sunetul clopotului bisericii Greco-Catolice din oraș.

Inchisoarea, cu 72 de celule, a fost desființată în 1974, pentru a se redeschide ieri, 21 mai a.c., ca loc de pelerinaj și expoziție. Muzeu ocazional deocamdată al memoriei ultragiate.

În finalul zilei de ieri, cei prezenți au adresat o moțiune Parlamentului și Guvernului României pentru înființarea la Sighet a unui Centru internațional de studii asupra totalitarismului și înființarea, în fosta închisoare, a „Muzeului gândirii arestate". Așteptăm cu încredere cele două răspunsuri.

Nicolae Prelipceanu

13